

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Oskarżenia \(postępowanie Karne\)](#) > [Moje prawa w toku postępowania przygotowawczego](#)

Moje prawa w toku postępowania przygotowawczego

A) Jestem cudzoziemcem – czy ma to wpływ na postępowanie przygotowawcze?

Nie.

B) Z jakich etapów składa się postępowanie przygotowawcze?

(i) Etap gromadzenia dowodów / uprawnienie do przeprowadzania postępowania przygotowawczego

Każdy oficer śledczy może zażądać od dowolnej osoby, co do której ma powody przypuszczać, że zna ona fakty lub okoliczności przestępstwa będącego przedmiotem postępowania przygotowawczego, stawienia się w terminie i miejscu wyznaczonym w uzasadniony sposób przez tego oficera w celu przesłuchania tej osoby i odebrania od niej zeznań w związku z przestępstwem.

(ii) Zatrzymanie policyjne

- Osoba zatrzymana i tymczasowo aresztowana ma prawo żądać, aby jej lub jej prawnikowi udzielono we właściwym czasie dostępu do kluczowych dokumentów istotnych dla sprawy i znajdujących się w posiadaniu prokuratury, które są niezbędne do skutecznego zakwestionowania legalności zatrzymania i tymczasowego aresztowania.
- „Kluczowe dokumenty” oznaczają odpis nakazu zatrzymania i tymczasowego aresztowania, jak również odpis wniosku oraz oświadczenia z mocą przysięgi, na podstawie których wydano nakaz.
- W przypadku wykazania przed sądem, że postępowanie przygotowawcze dotyczące popełnienia przestępstwa, w związku z którym zatrzymano osobę, jeszcze się nie zakończyło, sędzia jest uprawniony – niezależnie od tego, czy jest on właściwy w sprawie przestępstwa, w związku z którym odbywa się przesłuchanie – do wydania na wniosek funkcjonariusza policji w stopniu inspektora lub wyższym nakazu tymczasowego aresztowania osoby zatrzymanej na okres nieprzekraczający ośmiu dni według uznania sądu, przy czym za pierwszy dzień zatrzymania policyjnego uznaje się dzień następujący bezpośrednio po dniu wydania nakazu zatrzymania.

(iii) Przesłuchanie

- Oficer śledczy może spisać zeznania przesłuchiwanej osoby, a następnie odczytać je tej osobie, która składa na nich swój podpis lub – jeżeli jest niepiśmienna – umieszcza wyraźny znak. Jeżeli przesłuchiwana osoba odmawia wykonania takiej czynności, oficer śledczy odnotowuje odmowę na końcu zeznania, wskazując również przyczynę, o ile została zweryfikowana, a następnie podpisuje zeznanie.
- Każde takie zeznanie – o ile potwierdzono, że złożono je dobrowolnie – dopuszcza się jako dowód w postępowaniu karnym przeciwko osobie, która złożyła zeznanie.
- Kto bez uzasadnionej przyczyny odmawia stawienia się w terminie i w miejscu wyznaczonym przez oficera śledczego, popełnia przestępstwo i podlega karze pozbawienia wolności w wymiarze nie wyższym niż jeden rok lub karze grzywny nieprzekraczającej tysiąca funtów, lub obu wymienionym wcześniej karom.
- Jeżeli w toku postępowania przygotowawczego oficer śledczy uzna okazanie dokumentu za niezbędne lub pożądane do celów postępowania przygotowawczego, może skierować do osoby, w której posiadaniu lub

pod której kontrolą znajduje się przedmiotowy dokument lub co do której istnieje przypuszczenie, że dokument ten znajduje się w jej posiadaniu lub pod jej kontrolą, pisemny nakaz okazania dokumentu w uzasadnionym miejscu i terminie określonym w nakazie. Uznaje się, że osoba zobowiązana pisemnym nakazem do okazania dokumentu wywiązała się z tego obowiązku, jeżeli zapewniła okazanie tego dokumentu zamiast osobistego stawienia się w tym celu.

- Kto bez uzasadnionej przyczyny odmawia okazania dokumentu na podstawie nakazu wydanego zgodnie z niniejszym artykułem, popełnia przestępstwo i podlega karze pozbawienia wolności do lat trzech lub karze grzywny do pięciuset funtów, lub obu tym karom.

(iv) Tymczasowe aresztowanie

Każdy sąd, jeżeli uzna to za stosowne, może odroczyć dowolną wniesioną do niego sprawę, a na podstawie takiego odroczenia może zwolnić oskarżonego na warunkach, które uzna za zasadne, albo nakazać jego tymczasowe aresztowanie do czasu rozprawy.

C) Jakie mam prawa w trakcie postępowania przygotowawczego?

(i) Jakie mam prawa w zakresie tłumaczenia?

Podejrzanemu nierozumiejącemu języka, którym posługują się policja lub inne

właściwe organy, przysługuje nieodpłatna pomoc tłumacza ustnego. Tłumacz ustny

może pomóc podejrzanemu w rozmowie z jego adwokatem i ma obowiązek zachować poufność treści tej rozmowy.

Ponadto podejrzany przysługuje następujące prawa:

- W przypadku zatrzymania poza komisariatem policji, jeżeli funkcjonariusz policji dokonujący zatrzymania nie włada językiem zrozumiałym dla podejrzanego, aby móc go pouczyć, lub nie dysponuje niezbędnymi środkami, aby zrobić to poza komisariatem, funkcjonariusz informuje o tym osobę prowadzącą postępowanie przygotowawcze, która zapewnia, aby podejrzany otrzymał informacje niezwłocznie, a w każdym razie przed rozpoczęciem postępowania przygotowawczego.
- Jeżeli podejrzany nie jest w stanie porozumieć się z wybranym przez siebie adwokatem w zrozumiałym dla siebie języku, na wniosek tego adwokata w trakcie przesłuchań może mu towarzyszyć tłumacz ustny lub inna osoba, aby adwokat reprezentujący podejrzanego mógł porozumiewać się z nim w zrozumiałym dla niego języku.
- Ponadto, jeżeli podejrzany nie jest w stanie porozumieć się z lekarzem w zrozumiałym dla siebie języku, w trakcie badania lekarskiego, leczenia i podejmowanych w związku z leczeniem działań następczych może mu towarzyszyć tłumacz ustny lub inna osoba, aby lekarz podejrzanego mógł porozumiewać się z nim w zrozumiałym dla niego języku.
- Co więcej, podejrzani mają prawo do nieodpłatnego korzystania z usług tłumaczenia wszystkich kluczowych dokumentów (nakazu zatrzymania lub tymczasowego aresztowania, aktu oskarżenia, wszelkich orzeczeń i nakazów wydanych przez sąd w toku postępowania oraz wszelkich innych dokumentów, które właściwy organ uznał za istotne). W niektórych przypadkach dopuszcza się możliwość przetłumaczenia kluczowych dokumentów w formie ustnej lub możliwość dokonania ich streszczenia w formie ustnej.

(ii) Jakie mam prawa w zakresie dostępu do informacji i do akt sprawy?

W chwili zatrzymania i aresztowania podejrzany lub jego adwokat mają prawo do zapoznania się z kluczowymi dokumentami (odpisem nakazu zatrzymania i tymczasowego aresztowania, odpisem wniosku oraz oświadczenia z mocą przysięgi, na podstawie których wydano nakaz), które są im potrzebne do zakwestionowania zgodności z prawem wydanego przeciwko podejrzanym nakazu zatrzymania i tymczasowego aresztowania. W przypadku wszczęcia postępowania sądowego podejrzany lub jego adwokat mają prawo do zapoznania się z treścią zeznań i dokumentów zgromadzonych w toku postępowania przygotowawczego dotyczącego przestępstwa, którego dotyczy sprawa.

(iii) Na czym polega moje prawo dostępu do adwokata i do poinformowania osoby trzeciej o mojej sytuacji?

Prawo dostępu do adwokata

Podejrzany ma prawo do odbycia rozmowy z adwokatem z zachowaniem poufności. Adwokat jest niezależny od policji. Policja może pomóc podejrzanemu w skontaktowaniu się z adwokatem.

Zgodnie z przepisami prawa podejrzanemu przysługują również następujące prawa:

- Tuż po zatrzymaniu i bez zbędnej zwłoki podejrzanemu należy zapewnić możliwość samodzielnego skontaktowania się z wybranym adwokatem drogą telefoniczną, bez obecności jakichkolwiek innych osób. Podejrzany może wykonać przysługujące mu prawo dostępu do adwokata w następujących sytuacjach, zależnie od tego, która wystąpi pierwsza:

a) przed przesłuchaniem przez funkcjonariuszy policji lub przedstawicieli jakiegokolwiek innego właściwego organu;

b) z odpowiednim wyprzedzeniem przed wniesieniem sprawy do sądu;

c) w toku postępowania przygotowawczego lub w trakcie gromadzenia dowodów przez policję lub jakikolwiek inny właściwy organ;

d) niezwłocznie po pozbawieniu podejrzanych wolności.

- Prawo dostępu do adwokata obejmuje prawo do:

a) odbycia rozmowy na osobności i skontaktowania się z adwokatem reprezentującym podejrzanych w dowolnej chwili;

b) zwrócenia się o zapewnienie adwokatowi możliwości bycia obecnym na przesłuchaniu i uczestniczenia w jego przebiegu w celu udzielania podejrzanym wyjaśnień dotyczących przebiegu postępowania oraz praw procesowych przysługujących im w związku z przesłuchaniem;

c) zwrócenia się o zapewnienie reprezentującemu ich adwokatowi możliwości bycia obecnym w toku postępowania przygotowawczego lub w trakcie gromadzenia dowodów, jeżeli podejrzanym przysługuje prawo do obecności ich adwokata w trakcie danego przesłuchania.

Policja ma obowiązek zapewnić poufność treści rozmów między podejrzanym a jego adwokatem w trakcie spotkań, a także zagwarantować poufność ich korespondencji, rozmów telefonicznych oraz wszelkich innych informacji przesyłanych między nimi za pośrednictwem wszystkich innych dopuszczalnych form komunikacji.

- W każdym razie podejrzanemu należy udostępnić wykaz zawierający imiona i nazwiska oraz numery telefonów wszystkich adwokatów zarejestrowanych w «rejestrze czynnych zawodowo adwokatów» niezwłocznie po zatrzymaniu podejrzanego lub, w przypadku gdy do zatrzymania doszło poza komisariatem policji, niezwłocznie po jego przybyciu na komisariat policji.
- W przypadku zatrzymania policyjnego podejrzanemu przysługuje prawo do odbywania poufnych spotkań ze swoim adwokatem w celu przygotowania linii obrony dowolnego dnia i o dowolnej porze w areszcie, w którym go osadzono, i w specjalnie wyznaczonym pomieszczeniu, w którym podejrzany i jego adwokat nie będą widoczni ani słyszalni dla funkcjonariuszy policji, a także do przekazywania swojemu adwokatowi poufnych poleceń w formie pisemnej lub ustnej w trakcie przesłuchania.
- Jeżeli podejrzany nie chce być reprezentowany przez adwokata, ma obowiązek powiadomić o tym fakcie dyrektora aresztu, wypełniając stosowny formularz. Podejrzanego należy ponadto pouczyć, że zrzeczenie się przysługującego mu prawa dostępu do adwokata może wpłynąć na skuteczność jego obrony.
- Jeżeli podejrzany nie ukończył jeszcze osiemnastego roku życia, przesłuchanie musi odbyć się w obecności jego adwokata. Ponadto rodzicom lub opiekunom takiego podejrzanego przysługuje prawo do obecności w trakcie rozmów podejrzanego z jego adwokatem.
- Podejrzany, który nie jest w stanie samodzielnie wykonać przysługującego mu prawa do kontaktu z adwokatem z uwagi na jakąkolwiek niepełnosprawność umysłową lub fizyczną, jest uprawniony do wykonania tego prawa przy wsparciu lub w obecności przedstawiciela państwowej służby zdrowia lub

państwowych służb socjalnych, którego należy mu przydzielić niezwłocznie po jego zatrzymaniu. Jeżeli podejrzany nie zdaje sobie sprawy z przysługujących mu praw z uwagi na niepełnosprawność umysłową, należy przesłuchać go w obecności jego adwokata.

Tymczasowe uchylenie prawa dostępu do adwokata

Tymczasowe uchylenie prawa podejrzanego do uzyskania dostępu do adwokata niezwłocznie po pozbawieniu wolności uznaje się za dopuszczalne w wyjątkowych okolicznościach i wyłącznie na etapie postępowania przedsądowego, jeżeli zapewnienie podejrzanemu możliwości wykonania tego prawa jest niemożliwe ze względów związanych z izolacją geograficzną.

- Ponadto tymczasowe uchylenie prawa podejrzanego do dostępu do adwokata może być dopuszczalne w wyjątkowych okolicznościach i wyłącznie na etapie postępowania przedsądowego, jeżeli jest to uzasadnione w świetle szczególnych okoliczności danej sprawy oraz z uwagi na wystąpienie jednej z następujących istotnych przyczyn:

(i) pilnej potrzeby zapobieżenia poważnemu niekorzystnemu wpływowi na życie, wolność lub integralność cielesną określonej osoby;

(ii) pilnej potrzeby niezwłocznego podjęcia przez policję działań w celu wyeliminowania poważnego ryzyka dla postępowania karnego.

- Wspomniane powyżej tymczasowe uchylenie prawa dostępu do adwokata podlega jednak następującym ograniczeniom:

(i) musi być proporcjonalne i nie może wykraczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia zamierzonego celu;

(ii) musi obowiązywać przez ściśle określony czas;

(iii) nie może być uzależnione wyłącznie od rodzaju lub powagi przestępstwa, którego popełnienie zarzuca się podejrzanemu, oraz

(iv) nie może skutkować naruszeniem ogólnej zasady sprawiedliwości postępowania.

- Podejrzany, który został pozbawiony możliwości wykonania przysługujących mu praw do:

(i) niezwłocznego dostępu do adwokata po pozbawieniu go wolności;

(ii) odbycia bezpośredniego spotkania ze swoim adwokatem i wymienienia z nim informacji oraz

(iii) obecności adwokata i jego udziału w trakcie przesłuchania, w toku postępowania przygotowawczego lub w trakcie gromadzenia dowodów, może – w chwili pierwszego stawienia się przed sądem albo w dniu przeprowadzenia pierwszej rozprawy w jego sprawie – zwrócić się do sądu o zbadanie powodów, dla których pozbawiono go możliwości wykonania tych praw.

Powiadomienie osoby trzeciej/konsulatu lub ambasady właściwych dla podejrzanego o jego zatrzymaniu lub tymczasowym aresztowaniu

Po zatrzymaniu lub tymczasowym aresztowaniu podejrzany ma obowiązek poinformować funkcjonariuszy policji o chęci samodzielnego skontaktowania się z określoną osobą, np. z członkiem rodziny lub pracodawcą, drogą telefoniczną w celu poinformowania ich o tym, że został tymczasowo aresztowany. W niektórych przypadkach dopuszcza się możliwość tymczasowego uchylenia prawa podejrzanego do poinformowania innej osoby o tymczasowym aresztowaniu. W takiej sytuacji funkcjonariusze policji mają obowiązek poinformować podejrzanego o tym fakcie.

Cudzoziemcy są zobowiązani poinformować funkcjonariuszy policji o tym, czy chcą samodzielnie skontaktować się z urzędem konsularnym lub ambasadą swojego kraju drogą telefoniczną. Ponadto cudzoziemcy mają obowiązek poinformować funkcjonariuszy policji, czy chcą skontaktować się z urzędnikiem urzędu konsularnego lub ambasady swojego kraju. W tym zakresie cudzoziemców należy pouczyć o tym, że zrzeczenie się przez nich prawa do powiadomienia ich urzędu konsularnego lub ambasady o zatrzymaniu i skontaktowania się z urzędem konsularnym i ambasadą w tej sprawie może wywrzeć wpływ na ich indywidualną sytuację.

Zgodnie z przepisami prawa cudzoziemcom przysługują również następujące prawa:

- Prawo do samodzielnego skontaktowania się drogą telefoniczną z osobą bliską, pracodawcą lub inną wybraną przez nich osobą bezpośrednio po zatrzymaniu i bez zbędnej zwłoki oraz w obecności funkcjonariusza policji, a w przypadku osób, które nie ukończyły jeszcze osiemnastego roku życia – do skontaktowania się z jednym z rodziców lub z opiekunem, aby poinformować ich o zatrzymaniu i wskazać komisariat policji lub areszt, w których zostali lub mają zostać osadzeni.
- Cudzoziemiec, który nie jest w stanie samodzielnie wykonać przysługującego mu prawa do kontaktu z wymienionymi powyżej osobami z uwagi na jakąkolwiek niepełnosprawność umysłową lub fizyczną, jest uprawniony do wykonania tego prawa przy wsparciu lub w obecności przedstawiciela państwowej służby zdrowia lub państwowych służb socjalnych, którego należy mu przydzielić niezwłocznie po jego zatrzymaniu.
- Cudzoziemcom przysługuje również prawo do samodzielnego skontaktowania się drogą telefoniczną z urzędem konsularnym lub przedstawicielstwem dyplomatycznym kraju, którego są obywatelami, w Republice Cypryjskiej bezpośrednio po zatrzymaniu i bez zbędnej zwłoki oraz w obecności funkcjonariusza policji, aby poinformować te organy o swoim zatrzymaniu lub tymczasowym aresztowaniu i wskazać komisariat policji lub areszt, w których zostali lub mają zostać osadzeni. Jeżeli w Republice Cypryjskiej nie ustanowiono urzędu konsularnego ani przedstawicielstwa dyplomatycznego danego kraju, cudzoziemcy mogą skontaktować się z biurem komisarza ds. administracji i ochrony praw człowieka (rzecznikiem praw obywatelskich) Republiki Cypryjskiej. Jeżeli cudzoziemcy posiadają obywatelstwo dwóch (2) lub większej liczby państw, mogą wybrać urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne, które chcą poinformować o swoim pozbawienie wolności i z którymi chcą się skontaktować. Ponadto cudzoziemcy mogą skorzystać z prawa do skontaktowania się z przedstawicielami tych organów, bycia przez nich odwiedzanymi, rozmawiania z nimi i prowadzenia z nimi korespondencji, a także bycia przez nie reprezentowanymi, jeżeli organy te nie zgłoszą sprzeciwu w tym zakresie.
- Jeżeli z uwagi na niepełnosprawność umysłową danej osoby można jednoznacznie stwierdzić, że nie będzie ona w stanie zrozumieć ani przyjąć do wiadomości informacji o tym, że przysługują jej powyższe prawa do kontaktów, lub że nie będzie ona w stanie w pełni zrozumieć przysługującego jej uprawnienia do wykonania tych praw, odpowiedzialność za poinformowanie urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa dyplomatycznego lub – w stosownych przypadkach – biura komisarza ds. administracji i ochrony praw człowieka (rzecznika praw obywatelskich) Republiki Cypryjskiej o zatrzymaniu tej osoby spoczywa na funkcjonariuszu policji.
- Cudzoziemców należy pouczyć również o tym, że zrzeczenie się przez nich prawa do powiadomienia osób trzecich, bliskich, ich pracodawcy lub odpowiednich organów konsularnych o ich zatrzymaniu i skontaktowania się z nimi w tej kwestii może wywrzeć wpływ na ich indywidualną sytuację.
- Jeżeli z uwagi na niepełnosprawność umysłową danej osoby można jednoznacznie stwierdzić, że nie będzie ona w stanie zrozumieć ani przyjąć do wiadomości informacji o tym, że przysługuje jej prawo do kontaktów, lub że nie będzie ona w stanie w pełni zrozumieć przysługującego jej uprawnienia do wykonania tych praw, funkcjonariusz policji skontaktuje się z osobą bliską zatrzymanej osoby niezwłocznie po jej zatrzymaniu, aby poinformować ją o fakcie zatrzymania i wskazać komisariat policji lub areszt, w którym dana osoba została lub ma zostać osadzona.

Tymczasowe uchylenie prawa do kontaktu z bliskimi/osobą wskazaną przez podejrzanego/pracodawcę podejrzanego

- Prawo do kontaktu z bliskimi lub z osobą wskazaną przez podejrzanego bądź z jego pracodawcą oraz prawo do powiadomienia osób wykonujących wobec podejrzanego władzę rodzicielską (w przypadku osób, które nie ukończyły jeszcze 18. roku życia) o jego zatrzymaniu nie przysługuje podejrzanemu bezpośrednio po jego zatrzymaniu, jeżeli jest to uzasadnione w świetle szczególnych okoliczności sprawy oraz z uwagi na wystąpienie jednej z następujących istotnych przyczyn:

a) pilnej potrzeby zapobieżenia poważnemu niekorzystnemu wpływowi na życie, wolność lub integralność cielesną określonej osoby lub

b) pilnej potrzeby zapobieżenia sytuacji wiążącej się z poważnym ryzykiem dla postępowania karnego, o ile tymczasowe uchylenie prawa do kontaktu:

- (i) jest proporcjonalne i nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia zamierzonego celu;
- (ii) obowiązuje przez ściśle określony czas;
- (iii) nie jest uzależnione wyłącznie od rodzaju lub powagi przestępstwa, którego popełnienie zarzuca się podejrzanemu, oraz

(iv) nie narusza ogólnej zasady sprawiedliwości postępowania.

- Jeżeli jest to uzasadnione pilną potrzebą lub równoważnymi wymogami operacyjnymi, podejrzanemu nie przysługuje prawo do kontaktu z osobą trzecią (bliskimi lub pracodawcą lub inną wybraną przez niego osobą) bezpośrednio po jego zatrzymaniu.
- Podejrzanym, który został pozbawiony możliwości wykonania przysługujących mu praw do:
 - (ii) powiadomienia osób wykonujących władzę rodzicielską nad podejrzanym o zatrzymaniu podejrzanego, który nie ukończył jeszcze 18. roku życia, może – w chwili pierwszego stawienia się przed sądem albo w dniu przeprowadzenia pierwszej rozprawy w jego sprawie – zwrócić się do sądu o zbadanie powodów, dla których pozbawiono go możliwości wykonania tych praw.
- Jeżeli opisane powyżej tymczasowe uchylenie praw dotyczy osoby, która nie ukończyła jeszcze osiemnastego roku życia, policja niezwłocznie informuje służby pomocy społecznej, Rzecznika Praw Dziecka oraz wszelkie inne organy właściwe w kwestiach dotyczących ochrony dzieci i ich dobra o pozbawieniu tej osoby wolności.

(iv) Na czym polega moje prawo do pomocy prawnej?

Jeżeli podejrzanym nie dysponuje wystarczającymi środkami, aby wykonać przysługujące mu

prawo dostępu do adwokata na etapie postępowania przedsądowego, może poinformować o tym fakcie funkcjonariusza policji odpowiedzialnego za przeprowadzenie przesłuchania po podpisaniu stosownego formularza. Następnie podejrzanym otrzyma wykaz zawierający imiona i nazwiska oraz numery telefonu adwokatów oferujących swoje usługi. Podejrzanym powinien upewnić się, że otrzymał taki wykaz. Wybrany przez niego adwokat zostanie należycie poinformowany o tym fakcie przez funkcjonariusza policji.

Jeżeli podejrzanym będzie chciał skorzystać z nieodpłatnej pomocy adwokata, może zwrócić się ze stosownym wnioskiem do sądu w chwili stawienia się przed sądem. Sąd rozpozna wniosek podejrzanego.

(v) Co należy wiedzieć o:

1. domniemaniu niewinności

Każdego podejrzanego lub oskarżonego o popełnienie przestępstwa uważa się za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z prawem.

Zasada prawna dotycząca domniemania niewinności ma zastosowanie do osoby fizycznej biorącej udział w postępowaniu karnym od chwili uznania tej osoby za podejrzanego lub oskarżonego o popełnienie przestępstwa do wydania prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie w sprawie.

2. prawie do zachowania milczenia i do wolności od samooskarżenia

W trakcie przesłuchania przez policję lub inne właściwe organy podejrzanym nie mają obowiązku odpowiadać na pytania dotyczące zarzucanego im przestępstwa. Podobnie przy składaniu zeznań lub udzieleniu odpowiedzi na pytania podejrzanym nie mają

obowiązku przedstawiać dowodów ani dokumentów ani udzielić informacji, które mogłyby prowadzić do samooskarżenia.

3. ciężarze dowodu

Policja ponosi odpowiedzialność za zgromadzenie dowodów pozwalających stwierdzić ponad wszelką wątpliwość, że doszło do popełnienia przestępstwa będącego przedmiotem postępowania przygotowawczego. Oskarżonym przysługuje prawo do przedstawienia własnej wersji wydarzeń oraz do złożenia zeznań lub przekazania organom dochodzeniowym/śledczym oświadczenia na poparcie tej wersji lub w celu wykazania swojej niewinności.

(vi) Jakie są szczególne gwarancje procesowe dla dzieci?

1. Odpowiedzialność karna

Osoba, która nie ukończyła jeszcze 14. roku życia, nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności karnej z tytułu żadnego czynu ani zaniechania (art. 14 kodeksu karnego, rozdział 154 Zbioru Praw Cypru), a zatem nie można jej zatrzymać. Taka osoba ma obowiązek stawić się na komisariacie policji ze swoimi rodzicami/opiekunami, jeżeli ich obecność zostanie uznana za konieczną.

2. Zatrzymanie

- W miarę możliwości unika się konieczności zatrzymania nieletniego. Zatrzymanie nieletniego należy przeprowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami i wyłącznie w ostateczności. Okres zatrzymania powinien być jak najkrótszy.
- W przypadku zatrzymania nieletniego należy postępować zgodnie ze standardową procedurą zatrzymania (udzielenie informacji, wyjaśnienie przepisów procesowych, pouczenie o prawach itp.). Należy zauważyć, że przy zatrzymaniu nieletnich
- należy wziąć pod uwagę ich wiek, stopień dojrzałości i szczególną wrażliwość.
- Ponadto przy podejmowaniu jakichkolwiek decyzji w kwestii zatrzymania nieletniego należy kierować się jego dobrem.
- Zatrzymanych nieletnich należy poinformować o dalszym przebiegu postępowania w zrozumiały dla nich sposób, biorąc pod uwagę ich wiek i stopień dojrzałości.
- Nie dopuszcza się możliwości stosowania kajdanek, chyba że jest to bezwzględnie konieczne – w takim przypadku należy uwzględnić warunki określone w zarządzeniu dotyczącym działań policji nr 5/39.
- Korzystanie z pałki policyjnej jest dopuszczalne wyłącznie w ostateczności i tylko na warunkach określonych w zarządzeniu dotyczącym działań policji nr 5/38.
- Kontrolę osobistą powinien przeprowadzić funkcjonariusz policji tej samej płci co podejrzany.

3. Pełnomocnictwo procesowe i inne prawa

- Nieletniego należy poinformować o przysługującym mu prawie do samodzielnego skontaktowania się z wybranym przez niego adwokatem drogą telefoniczną bez obecności jakichkolwiek innych osób.
- Nieletniego należy poinformować o przysługującym mu prawie do pomocy prawnej, w przypadku gdy nie dysponuje on wystarczającymi środkami.
- Nieletniego należy poinformować o przysługującym mu prawie do samodzielnego skontaktowania się ze swoimi rodzicami/opiekunami drogą telefoniczną w celu powiadomienia ich o zatrzymaniu i wskazania komisariatu policji lub aresztu, w którym nieletni został lub ma zostać osadzony, w obecności funkcjonariusza policji.
- Rodziców/opiekunów nieletniego należy powiadomić o jego zatrzymaniu niezwłocznie. Rodziców/opiekunów nieletniego można powiadomić o jego zatrzymaniu z opóźnieniem, tj. w ciągu 12 godzin od chwili zatrzymania, jeżeli zachodzi zasadne podejrzenie, że zapewnienie możliwości wykonania prawa do kontaktu bezpośrednio po zatrzymaniu może:
 - a) doprowadzić do zniszczenia lub ukrycia dowodów istotnych w kontekście wyjaśnienia okoliczności przestępstwa,
 - b) uniemożliwić zatrzymanie lub przesłuchanie innej osoby powiązanej z przestępstwem lub doprowadzić do ucieczki tej osoby
 - c) skutkować popełnieniem innego przestępstwa lub doprowadzić do śmierci jakiegokolwiek osoby lub do doznania obrażeń fizycznych przez jakąkolwiek osobę lub
 - d) stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa Republiki Cypryjskiej, dla porządku konstytucyjnego lub publicznego bądź dla funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.
- Policja ma również obowiązek powiadomić (w sposób uzupełniający) rodziców/opiekunów nieletniego o jego zatrzymaniu i (przewidywanej) lokalizacji aresztu śledczego. W aktach postępowania zamieszcza się odpowiednią adnotację.
- Jeżeli zostanie to uznane za konieczne i zgodne z dobrem nieletniego, o jego zatrzymaniu można również powiadomić państwowe służby socjalne.

4. Przesłuchanie

- Oficer śledczy nie może rozpocząć przesłuchania, dopóki powyższe informacje nie zostaną przekazane lub nie nastąpi powiadomienie, a także dopóki nieletni nie wykona któregokolwiek z przysługujących mu praw dostępu, o które wystąpił.
- Osoby, które nie ukończyły jeszcze 18. roku życia, przesłuchuje się w obecności ich adwokata.
- Jeżeli przesłuchiwana osoba nie rozumie języka, w którym prowadzone jest przesłuchanie, lub nie włada tym

językiem, jest uprawniona do skorzystania z usług tłumacza ustnego.

- Przesłuchanie należy każdorazowo przeprowadzać zgodnie z obowiązującym prawem, przepisami procesowymi i odpowiednimi zarządzeniami dotyczącymi działań policji (zarządzenia nr 3/3, 3/4 i 5/18).
- Nieletnich, którzy nie zostali tymczasowo aresztowani, należy przesłuchać oraz spisać ich zeznania w obecności ich rodziców lub opiekunów.
- Policja powinna zagwarantować, aby przesłuchanie odbyło się jak najszybciej – należy przeprowadzić je najpóźniej w ciągu 24 godzin, a więc co do zasady wystąpienie do sądu o wydanie nakazu aresztowania nie jest konieczne (pismo od rzecznika praw dziecka z dnia 11 czerwca 2014 r.).

5. Zatrzymanie/przesłuchanie nieletnich uczniów i prowadzenie przeciwko nim postępowania przygotowawczego

- Należy unikać zatrzymywania i przesłuchiwania nieletnich uczniów na terenie szkoły. Niemniej w razie konieczności funkcjonariusze policji mają obowiązek udać się na teren szkoły w stroju cywilnym i w nieoznakowanym pojeździe policyjnym.
 - Zatrzymanie i przesłuchanie należy przeprowadzić w obecności dyrektora szkoły, który zostanie powiadomiony o zamiarze zatrzymania podejrzanego z odpowiednim wyprzedzeniem (zarządzenie nr 5/18, § 6 ust. 3).
- W przypadku wszczęcia postępowania przygotowawczego przeciwko nieletniemu uczniowi Zastępca Podkomisarza (Αστυνομικός Διευθυντής) ma obowiązek powiadomić o tym fakcie Ministerstwo Edukacji i Kultury wyłącznie wówczas, gdy jest to bezwzględnie konieczne, i jeżeli uzna, że dokonanie takiego powiadomienia jest zgodne z polityką karną lub więzienną Republiki Cypryjskiej, a także biorąc pod uwagę:
 - charakter przestępstwa i to, czy dane działanie przyczynia się do ochrony innych uczniów/członków Gwardii Narodowej,
 - problemy, z którymi boryka się obecnie społeczeństwo cypryjskie, oraz
 - szczególne okoliczności danej sprawy.
- Zakazuje się ujawniania imienia i nazwiska podejrzanego lub adresu szkoły, do której uczęszcza podejrzany, jego wizerunku lub jakichkolwiek innych informacji, które mogą doprowadzić do zidentyfikowania nieletniego stojącego przed sądem ds. nieletnich, chyba że sąd wyrazi na to zgodę.

6. Warunki tymczasowego aresztowania

Poza prawami przyznanymi wszystkim osadzonym (ustawa 163(I)/2005) tymczasowo aresztowanym osobom, które nie ukończyły 18. roku życia, przysługują następujące dodatkowe prawa w odniesieniu do ich zatrzymania:

- Nieletni przebywają w oddzielnych celach niż pozostali osadzeni. Należy również zagwarantować, aby nieletni nie spotykali się z dorosłymi osadzonymi we wspólnych przestrzeniach.
- Tymczasowe aresztowanie nieletnich należy wykonywać w aresztach przeznaczonych specjalnie dla osób w tym wieku, w których dostępne są aktywności odpowiadające ich potrzebom oraz specjalnie przeszkolony personel. Tego rodzaju areszty muszą być wystarczającej wielkości, dostatecznie oświetlone i wentylowane, odpowiednio wyposażone i zaaranżowane, a także muszą dostarczać odpowiednich bodźców wzrokowych. Ponadto nieletni mogą mieć w swoich celach zasadną ilość rzeczy osobistych (standardy europejskiego komitetu ds. zapobiegania torturom), chyba że nie jest to możliwe ze względów bezpieczeństwa. Co więcej, w drodze współpracy z innymi służbami należy zapewnić, aby nieletni spędzali czas w zdrowy sposób (pismo od rzecznika praw dziecka z dnia 7 listopada 2014 r.).
- Rodzicom lub opiekunom nieletniego przysługuje prawo do obecności w trakcie jego rozmów z adwokatem.
- Obecność rodziców lub opiekunów nieletniego jest konieczna podczas każdego badania lekarskiego nieletniego, jego leczenia i późniejszych wizyt kontrolnych.
- Osoba kierująca aresztem ma obowiązek pouczyć wszystkich tymczasowo aresztowanych oraz ich bliskich lub inne wybrane przez nich osoby, a w przypadku tymczasowo aresztowanych w wieku poniżej 18 lat także ich rodziców lub opiekunów, w zrozumiałym dla tych osób języku, o przysługującym im prawie do codziennego widzenia trwającego łącznie maksymalnie jedną godzinę w oddzielnym pomieszczeniu aresztu w obecności funkcjonariusza policji.

(vii) Jakie są specjalne gwarancje procesowe dla podejrzanych wymagających szczególnego traktowania?

Nieletnich uznaje się za osoby wymagające szczególnego traktowania i w związku z tym mają do nich zastosowanie specjalne gwarancje procesowe, o których mowa w ppkt (vi) powyżej.

Do celów ustawy o prawach osób zatrzymanych i tymczasowo aresztowanych (ustawa 163(I)/2005) «osoba wymagająca szczególnego traktowania» oznacza podejrzanego lub oskarżonego, który nie jest w stanie zrozumieć przebiegu postępowania karnego ani w nim skutecznie uczestniczyć ze względu na swój wiek, stan psychiczny lub fizyczny bądź niepełnosprawność.

Jeżeli zatrzymanie dotyczy osoby z niepełnosprawnością intelektualną lub fizyczną, osobę tą należy pouczyć o przysługujących jej prawach wynikających z ustawy 163(I)/2005 prostym i zrozumiałym językiem uwzględniającym specjalne potrzeby takich osób.

W takim przypadku należy zapewnić usługi osoby, która może przekazać odpowiednie informacje zatrzymanemu lub innym zainteresowanym osobom w sposób dla nich zrozumiały, z uwzględnieniem ich niepełnosprawności umysłowej lub fizycznej.

Ponadto, w przypadku zatrzymania osoby, która z uwagi na swoją niepełnosprawność umysłową lub fizyczną jest w sposób oczywisty niezdolna do wykonania przysługujących jej praw dostępu przewidzianych w ustawie (ustawa 163(I)/2005), osoba ta może wykonać takie prawa z pomocą lub w obecności przedstawiciela państwowych służb medycznych lub socjalnych, przy czym tego rodzaju pomoc należy zapewnić zainteresowanej osobie niezwłocznie po jej zatrzymaniu, a w każdym razie kiedy tylko będzie to możliwe.

D) Jakie terminy przewidziane przepisami prawa obowiązują w toku postępowania przygotowawczego?

Osobę zatrzymaną jako podejrzaną o popełnienie przestępstwa doprowadza się w ciągu 24 godzin od zatrzymania do sądu, jeżeli nie zakończyło się przesłuchanie dotyczące przestępstwa, w związku z którym dokonano zatrzymania tej osoby. Doprowadzając podejrzanego do sądu, policja wnosi o jego tymczasowe aresztowanie na określony czas, który nie może przekroczyć jednorazowo 8 dni, a łącznie – 3 miesięcy.

Po wygaśnięciu ważności nakazu tymczasowego aresztowania oraz w przypadku gdy nie zakończyły się przesłuchania i postępowanie przygotowawcze, policja może wystąpić do sądu o przedłużenie nakazu o kolejne osiem dni. Wniosek taki można ponawiać co osiem dni, przy czym maksymalny okres tymczasowego aresztowania może wynosić łącznie 3 miesiące.

Zwykle sąd uznaje konieczność tymczasowego aresztowania podejrzanego, jeżeli istnieje ryzyko, że w przypadku jego zwolnienia może on wywierać wpływ na świadków lub zniszczyć dowody. Na policji spoczywa ciężar przedstawienia sądowi wystarczających dowodów potwierdzających spełnienie warunków wydania nakazu tymczasowego aresztowania.

E) Jakie są etapy postępowania przedprocesowego, w tym alternatywy dla tymczasowego aresztowania i możliwości przekazania danej osoby do państwa pochodzenia (europejski nakaz nadzoru)?

Sąd orzekający w sprawach karnych może, korzystając ze swobody uznania, nakazać tymczasowe aresztowanie oskarżonego na czas prowadzenia postępowania sądowego w jego sprawie. Zgodnie z art. 48 kodeksu postępowania karnego (rozdział 155 Zbioru Praw Cypru) uprawnienia sądu rejonowego prowadzącego postępowanie uproszczone ograniczają się w tym zakresie do maksymalnego okresu ośmiu dni w przypadku każdego odroczenia sprawy. Ograniczenie takie nie obowiązuje, jeżeli nakaz tymczasowego aresztowania oskarżonego na czas prowadzenia postępowania sądowego w jego sprawie wydaje Sąd Najwyższy lub sąd *assize* (*Κακουργιοδικεία*).

Art. 157 ust. 1 ustawy (rozdział 155 Zbioru Praw Cypru) stanowi, że sąd orzekający w sprawach karnych może zezwolić na zwolnienie osadzonego za poręczeniem majątkowym. Sąd może postanowić o zwolnieniu oskarżonego, określając szczegółowe warunki zwolnienia i nakazując oskarżonemu podpisanie dokumentu o ustanowieniu poręczenia. To uprawnienie sądu wynika z połączenia przepisów art. 48 i 157 ust. 1 kodeksu postępowania karnego.

Warunki przekazania postanowienia sądu o zastosowaniu środków nadzoru

Właściwy organ Republiki Cypryjskiej może przekazać postanowienie o zastosowaniu środków nadzoru właściwemu organowi ds. identyfikacji państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba ma miejsce zwykłego i legalnego pobytu, jeżeli osoba ta, po otrzymaniu informacji o zastosowaniu przedmiotowych środków, wyrazi zgodę na powrót do tego państwa członkowskiego.

Na wniosek tej osoby właściwy organ Republiki Cypryjskiej nakładający środki nadzoru może na wniosek przekazać postanowienie o zastosowaniu środków nadzoru

właściwemu organowi państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie, w którym osoba ta ma miejsce zwykłego i legalnego pobytu, o ile właściwy organ państwa członkowskiego, w którym osoba ta nie ma miejsca zwykłego i legalnego pobytu

wyrazi zgodę na takie przekazanie.

Właściwy organ ds. identyfikacji Republiki Cypryjskiej wyraża zgodę na przekazanie postanowienia o zastosowaniu środków nadzoru w odniesieniu do osoby, która nie ma miejsca zwykłego i legalnego pobytu w Republice Cypryjskiej, wyłącznie w przypadku, gdy

osoba ta przebywa na terytorium Republiki Cypryjskiej od co najmniej trzech (3) miesięcy.

Właściwym organem Republiki Cypryjskiej nakładającym środki jest sąd *assize* lub sąd rejonowy orzekający w sprawach karnych, który jest właściwy rzeczowo dla przedmiotowego przestępstwa lub który wydał postanowienie o zastosowaniu środków nadzoru.

Właściwym organem ds. identyfikacji w Republice Cypryjskiej w odniesieniu do postanowień o zastosowaniu środków nadzoru wydanych przez inne państwo członkowskie jest:

- a) sąd rejonowy właściwy miejscowo dla miejsca zamieszkania osoby, wobec której inne państwo członkowskie wydało postanowienie o zastosowaniu środków nadzoru;
- b) Sąd Rejonowy w Nikozji, jeżeli miejsce zamieszkania zainteresowanej osoby jest nieznane lub jeżeli osoba ta nie ma miejsca zamieszkania w Republice Cypryjskiej.

■ Ostatnia aktualizacja: 02/03/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.